

Kako se je oderuh uračunal

(Podkarpadska)

Nekoč so šli drvarji iz Krasnega Plesa v gozd na delo, in eden izmed njih, Ivan Parda, ni imel nič denarja. Šel je v krčmo in rekel krčmarju: »Gospod, posodite mi deset kron!«

»Kaj boš s tolikim denarjem?«

»Kupil si bom jedi za na pot.«

»Ti dam pa rajši kar jed!« je odgovoril krčmar. Dal je Ivanu skuhati dvajset jajc v trdo, povrhu pa mu je odrezal še za tri krone kruha: »Ko se vrneš, boš plačal.«

Ivan se je lepo zahvalil in odšel.

Toda vražec je hotel, da je ostal Ivan cela tri leta pri gozdnem delu. Dela je bilo dosti, in drvarji so bili veseli, da so dobro služili. In ko se je Ivan po treh letih vračal domov, je stopil v tisto krčmo:

»Prišel sem vam plačat dolg, gospod krčmar!«

Krčmar je vzel velik kos papirja in začel računati: »Takoj bo to, Ivan, takoj! Samo dobro pazi, da boš videl, da te nočem ogoljufati! Tu imamo dvajset jajc, kajne? Kruha ti ne bom računal. Tako, in zdaj računajva, Ivan, računajva: Ko bi bil jaz tistih dvajset jajc dal koklji valit, bi mi bila izvalila dvajset piščet, petnajst jarček in pet petelinčkov. En petelinček pet kron, to je skupaj dvajset kron, zato ker bi bil prodal samo štiri, petega bi bil pustil doma, da bi vodil jarčke. In tistih petnajst jarček bi bilo neslo jajca, ki bi jih bil jaz vse leto prodajal.

Drugo leto, ko bi začele jarčke kokljati, bi bil dal pod vsako jajca, in vsaka bi mi bila izvalila dvajset piščet, po petnajst jarček in po pet petelinčkov. To bi bil kapital!«

Tolsta krčmarjeva roka se je naglo gibala po papirju in kmalu pri-

čarala pred strmečega Ivana številko 3000 kron: »Že imam, prijatelj! Dolguješ mi tri tisočake!«

Ivan se je branil, dati za dvajset jajc toliko denarja; ponujal mu je dvajset kron, krčmar pa o tem še slišati ni hotel, češ, saj je Ivan na lastne oči videl, da je pravilno računal; zakaj pa je prišel tako pozno plačevati svoj dolg!

In krčmar je šel na sodnijo. Imel je namazan jezik in je pregovoril sodnika, da ima on prav. Ivan se ni znal braniti, za advokata pa ni imel denarja. Zato je sodnik naposled razsodil: »Plačati moraš tri tisočake, drugače boš zaprt!«

»Ne bom in ne bom! To je čudna pravičnost!« je vil Ivan roke. »Podam priziv na višje sodišče!«

»Lahko!« je soglašal sodnik. »Ampak to ti ne bo pomagalo!«

Ko je prejel Ivan poziv na višje sodišče, je šel žalosten v mesto, zakaj že je prenehal verovati v pravico na svetu. Med potjo sreča cigana in ta ga vpraša: »Zakaj pa tako žalosten, Ivan?«

»Eh,« je zamahnil drvar z roko, »kaj bi ti pravil! Pomagati mi tako ne moreš!«

»Kdo ve,« je rekel cigan Lajoš, »morda bom pa le pomagal!«

In Ivan je povedal, kaj in kako.

»Ne boj se!« je zaklical cigan. »Pomagal ti bom in te rešil iz zagate! Ali mi daš deset kron?«

»Dam!«

»Torej prav! Skočim še domov, da me ne bodo čakali, ti pa idi k sodišču in reci, da imaš advokata, naj malo počakajo.«

Ivan je šel z dobro nado k sodišču. Ko je gospodom povedal, da pride kmalu njegov advokat, so počakali, čeprav to ni v navadi. Ravno ob dvanajstih se je prignal cigan.

»To je moj advokat!« je vzkliknil veselo Ivan.

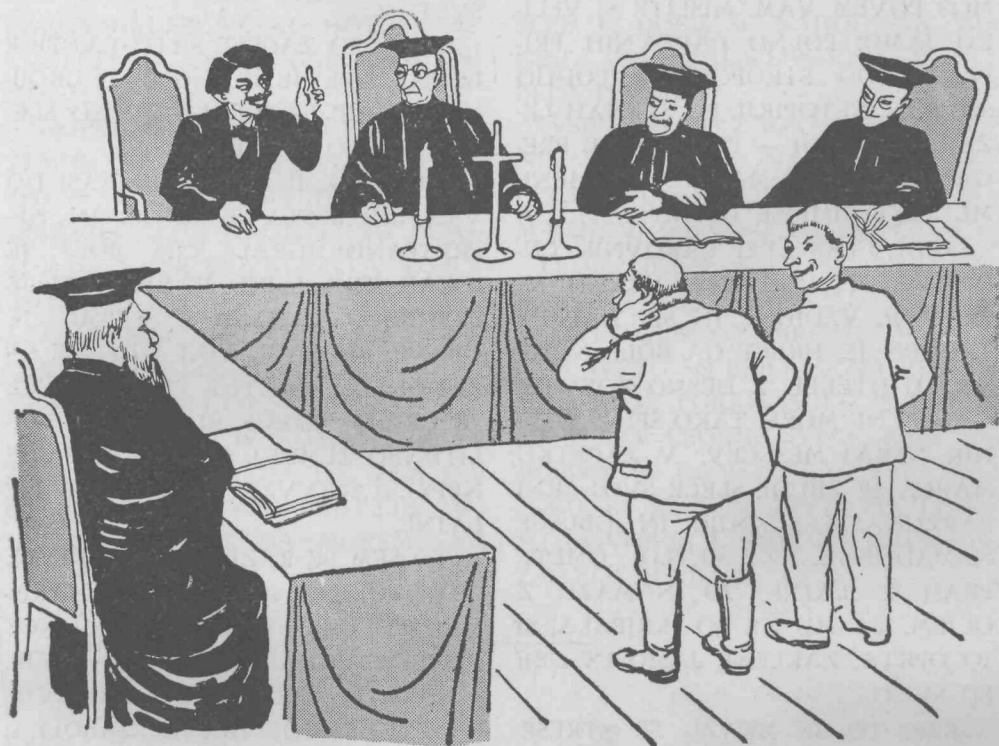
»Sedite, gospod, prosim!« je rekel predsednik sodišča. »Zakaj pa tako pozno?«

»Slavno sodišče, to je preklicana reč, ki vam jo moram povedati od

začetka,« je začel cigan; na sebi je imel črno obleko, v kateri je hodil svirat na svatbe, tako da je bil res kakor gospod. »Spomladi sem vsadil na polje dva vagona kuhanega krompirja. Čez štirinajst dni grem gledat, ali že poganja iz zemlje, a

»Seveda spada, slavno sodišče!« se je zasmel cigan, da so se mu posvetili beli zobje. »Kakšna jajca si dal takrat Ivanu, krčmar: surova ali kuhana?«

»Kuhana,« je rekel tiho krčmar, ker je že videl, da mu kaže slabo.

nisem videl ničesar. Grem spet čez tri tedne — zopet nič. Grem čez mesec — nič! Tudi danes zjutraj sem še gledal — pa spet nič. Ujezilo me je, in sem začel kopati. In veste, slavno sodišče, da mi je ves krompir v zemlji splesnel, niti en krompirček ni vzkli!«

»Kako bi neki vzkli!« so se smejali sodniki. »Kaj pa se to pravi — saditi kuhan krompir!«

»In kakšna jajca se dajejo pod kokljo, če naj izvali piščeta?« je naglo vprašal črni cigan. »Surova ali kuhana?«

»To se razume, da surova!« je rekel predsednik sodišča nekoliko nejevoljno. »Ampak to ne spada sem, gospod zagovornik!«

»Ste slišali, gospodje sodniki? Kuhana! In za dvajset kuhanih jajc se je drznil tale oderuh zahtevati zdaj od poštenega Ivana Parde tri tisoč kron! Le naj poskusi nasaditi pod kokljo kuhana jajca! Segnila mu bodo tam, niti eno pišče se ne bo izvalilo!«

»Sveta resnica!« so rekli sodniki. »To je lep tožitelj! Slepkar si in oderuh, krčmar! Za to hudobijo boš godrnjal sedem tednov v zaporu, plačal boš pravdne stroške in Ivanu odškodnino za izgubo časal!«

Prepozno se je oderuški krčmar praskal po glavi, zakaj ni sprejel od Ivana rajši dvajset kron. Zdaj bo sedel na hladnem, pa še plačal lepe stotake. Prav je tako!